

NR. 226 | MAART 2024 | VERSCHIJNT VIERMAAL PER JAAR

VIERDEWERELDBLAD

ATD | ALL TOGETHER FOR DIGNITY | SAMEN VOOR WAARDIGHEID

04 Respectvolle hulp

06 Wanneer de baksteen op je maag ligt

08 Memorandum

EDITO

WERKPUNTEN

In dit verkiezingsjaar gaat ATD nog meer de politieke toer op. We durven het aan om u stemadvies te geven. Kies voor kandidaten die ons memorandum willen steunen. We blijven erin geloven dat armoede kan uitgeroeid worden en hebben dat vertaald in werkpunten die bij hoogdringendheid moeten aangepakt worden. U vindt ze verder in dit nummer.

Verkiezingen zijn één zaak. Maar democratie wordt ook afgemeten aan wat tussen twee verkiezingen gebeurt. "In een democratie geven we niet het woord aan vrouwen en mannen, op een individueel vlak. We bieden ze van tevoren tijd, middelen en structuren aan om, eerst met elkaar, te overleggen en samen standpunten te formuleren. Iedere andere manier van doen is leugenachtig, een valstrik, een dekmantel voor de democratie" aldus Joseph Wresinski in 1984. Het is de paradox van onze samenleving. Er wordt veel inspraak georganiseerd. Kijk maar op websites van steden en gemeenten, van regionale en nationale overheden. Altijd ligt er wel ergens een plan ter inzage waar de burger kan op reageren, loopt een openbaar onderzoek of wordt een participatievergadering georganiseerd. Toch voelen heel veel mensen zich niet gehoord. Hoe komt dat? Over inspraakvergaderingen horen we bij mensen in armoede antwoorden als deze:

Er zijn vergaderingen waar ik had willen bij zijn maar ik blokkeerde op het moment dat ik alleen ergens moest binnengaan omdat ik dacht de juiste "codes" te missen: ik was bang anders gekleed te zijn, bang mij niet te kunnen gedragen in gezelschap, ik wist niet wat er van mij verwacht werd.

Ik ben bang dat de mensen die ik ga ontmoeten indiscrete vragen zullen stellen en willen binnendringen in mijn privacy.

We zijn bang ons op te winden als het onderwerp ons teveel aanbelangt.

Mensen in armoede voelen aan dat niet zoveel verwacht wordt van wat zij inbrengen. In onze samenleving worden competentie en kennis gelinkt aan een diploma en aan wetenschappelijk onderzoek en wordt wat economisch doorweegt doorgaans goed gehoord. In vorig nummer van dit tijdschrift hadden we het over kennisonrecht. Sommige mensen worden gewoonweg minder geloofd, om wie ze zijn. Of ze hebben onvoldoende woorden of kaders. Als er gaten zitten in je begrippenkader of in dat van de maatschappij, dan kun je de eigen sociale situatie onvoldoende begrijpen en er ook niet over communiceren. Zo gaat kennis verloren.

Een goed beleid maakt keuzes die steunen op kennis uit verschillende lagen en hoeken. De ervaringskennis van de boer die dagelijks over zijn veld loopt is even belangrijk als de kennis die agronomen en economen aanbrengen. Zo is het ook met armoedebeleid. Als de kennis van mensen om wie het gaat niet opgedolven wordt loopt het spaak.

Kies voor ons memorandum, want we weten dat "mensen in armoede erbij moeten zijn als belangrijke beslissingen voor de toekomst worden genomen. Dan pas zullen ook zij de vruchten van de veranderingen plukken." (Joseph Wresinski)

Isabelle Maes
Nationaal Team

Uitgave van de Beweging

ATD Vierde Wereld

Victor Jacobslaan 12

1040 Brussel

(02) 650.08.70

contact@atd-vierdewereld.be

www.atd-vierdewereld.be

Internationaal: www.atd-fourthworld.org

Over de stichter: www.joseph-wresinski.org/nl

facebook.com/ATDVla

Verantwoordelijk uitgever:

Marijke Decuyper

Victor Jacobslaan 12

1040 Brussel

Foto's: ATD Vierde Wereld,

tenzij anders vermeld.

Voor giften van 40 euro of meer per jaar ontvangt u een fiscaal attest.

IBAN: BE89 0000 7453 3685

BIC: BPOTBEB1

U kan ATD Vierde Wereld ook opnemen in uw testament. Meer info hierover vindt u op onze website.

GRAPHIUS

©Enric Cruz Lopez

STAP VOOR STAP

Cindy levert al jaren een strijd om een hechte band met haar zoon Liam uit te bouwen. Hij is 9 jaar geleden uithuisgeplaatst. Bij het zoeken naar een nieuwe woning was een ruime slaapkamer voor haar zoon een must. Maar het speelgoed bleef onaangeroerd, het dekbed van Club Brugge onbeslagen. Stille getuigen van hoop en verlangen. Het gemis en de pijn die daarmee gepaard gaan, maken Cindy ziek. 'Mijn hart is gebroken, het gemis is onbeschrijflijk' zegt ze.

'Blijven vragen.' moedigt de hulpverlener haar aan. Zij begeleidt Liam sinds 2 jaar. 'De jeugdrechtsbank is log en traag, maar geef de moed niet op.' Er kwam inderdaad stap voor stap een kentering. Het tweewekelijkse bezoek aan haar zoon gebeurde eerst in een veilige ruimte buitenshuis. Maar hoe kan je zo je zoon goed leren kennen? Bovendien voelde Cindy steeds de ogen van de hulpverleners in haar rug priemen. Hoe kan je dan jezelf zijn, jezelf 'mama' voelen? Maar nu komt Liam terug bij Cindy thuis: eerst een namiddag en nu een volle dag in het weekend, om de twee weken. Cindy kan eindelijk een beetje mama zijn, maar blijft dromen en knokken voor meer.

Adil en Carine kenden eenzelfde hartverscheurende strijd. De pijn omdat hun dochter door anderen opgevoed werd, was heel sterk aanwezig. Het beperkte bezoekrecht in het home waar hun dochter leefde, was een schrale troost. Het leek een uitzichtloze situatie, tot op een dag de consulente van de jeugdrechtsbank een andere baan kreeg. Een nieuwe consulente, Timmy, kwam in beeld. Timmy was niet blind voor de onvermoeibare inspanningen van het koppel. Hij deed de moedige stap de jeugdrechter te overtuigen om wat meer vertrouwen te schenken. Beetje bij beetje kreeg het koppel meer kansen totdat Barbara op haar 16de thuis mocht komen. Een feest!

Adil en Carine brengen me in contact met Charlotte. Haar twee peuters werden enkele maanden geleden uithuisgehaald. Drie maal per week bezoekt ze haar kinderen in het home. Ze ontvangt me heel hartelijk, haalt zelfs gebakjes in huis. Haar vraag is dezelfde als die van Adil, Carine en Cindy jaren geleden. 'Ik wil mijn kinderen terug'. Het is bijna een schreeuw. Ik wil met haar op weg gaan, maar ik durf haar geen hoop te geven. Ik weet dat heel veel geduld en volharding nodig zullen zijn.

Marijke Decuypere

▲ Deelnemers van het Europees Seminar in Frankrijk op 20 november 2023, de Internationale Dag van de Rechten van het Kind.

RESPECTVOLLE HULP KAN VEEL LEED BESPAREN

Een Europees onderzoek over 'Recht op bescherming van het gezin'.

Nog altijd

Mensen in armoede ondervinden moeilijkheden om hun gezin samen te houden. ATD werd daar ruim 60 jaar geleden – het prille begin van de beweging – mee geconfronteerd. En nu nog ruikt extreme armoede, gepaard met sociale uitsluiting, gezinnen uit elkaar.

“Wat doen we verkeerd? Ondanks al onze inspanningen leven onze kinderen in dezelfde ellende als wij.”

Deze noodkreet die overal ter wereld klinkt was voor ATD Vierde Wereld Internationaal het vertrekpunt voor een onderzoek met mensen in armoede over het recht op gezinsleven.

Opgedrongen afhankelijkheid en institutioneel geweld doen lijden

In november 2023 trok een delegatie uit Vlaanderen naar een congres in Frankrijk, georganiseerd door ATD Internationaal en met deelnemers uit zeven Europese landen. Daar ging een lange voorbereiding aan vooraf. In Vlaanderen kwam een tienkoppige werkgroep “Recht op gezinsleven” een jaar lang samen. Ze deelden hun diepmenselijk verlangen om een goede ouder te zijn en hun verbeterde strijd voor een gezinsleven. Ze spraken over de uithuisplaatsingen van kinderen, en bekeken hun ervaringen en die van mensen in hun omgeving door de bril van de “Verborgene dimensies

van Armoede”. Dit internationaal onderzoek van ATD Vierde Wereld gebeurde in samenwerking met Oxford University en vond negen dimensies van armoede. Sommige werden nooit eerder benoemd en gaven een nieuwe kijk op armoede. Drie dimensies werden uitgelicht: *opgedrongen afhankelijkheid, institutioneel geweld en lijden*.

Wanneer hulpverlening ingrijpt in je gezin, dan verlies je als ouder de controle over je eigen (gezins)leven. Je hebt weinig keuzevrijheid, je wordt **sterk afhankelijk** van anderen en hun beslissingen.

“Op een bepaald moment verbleef mijn kind in een voorziening verder weg en ik mocht mijn kind maar één keer om drie weken een uur zien.”

En ook *“Ik kreeg geen enkele inspraak in de studiekeuze van mijn kind”*.

Als overheden en instellingen geen gepast en respectvol antwoord kunnen geven op de noden en levensomstandigheden van mensen in armoede, dan voelen ze zich vernederd en beschadigd. Er is sprake van **institutioneel geweld**.

“Mijn zoon is ondertussen volwassen, 30 jaar, en ik wacht nog op een verslag van toen hij kleuter was. Dat werd nog steeds niet vrijgegeven. De psychiater heeft dit nooit ondertekend. Ik zal het nooit meer zien.”

“Er is geen duidelijke reden gegeven waarom mijn kind uithuisgeplaatst wordt.”

Dit alles veroorzaakt veel **lijden** bij ouders, zowel fysiek, psychisch en emotioneel. Veel opgekropt lijden. De werkgroep was een veilige vertrouwensplek voor de ouders. Een unieke plek waar ze vaak voor het eerst vrijuit konden spreken. Ze gingen ook samen naar Nederland voor de voorstelling van het boek “Recht op bescherming van het gezin”. Ze verdiepten zich in situaties uit Wallonië en het Verenigd Koninkrijk. In Frankrijk werkten ze samen met een ondergroep uit Normandië rond de vraag welke hulp een echte steun is en rond tijdelijke plaatsing en bezoekrecht. Er was ook dialoog met andere deelnemers uit de zeven landen.

“Ik heb heel veel steun gehad van de mensen die mee waren. Ik zeg soms niets, alleen maar als ik het kan opbrengen. Ik blijft mijn verleden meedragen. Als ik iets doe, is het vol overtuiging. ook al was en is het vaak moeilijk.”

Aanbevelingen, samenwerking en hoop op veranderingen

ATD Vierde Wereld wil dat het recht op bescherming van het gezin meer gerespecteerd wordt. Dit internationaal onderzoek doet aanbevelingen.

Goede hulp is gebaseerd op een goede relatie tussen professionals en ouders. Professionals vragen hen vooraf hun mening als beslissingen impact hebben op het dagelijks leven van de kinderen en de relaties in het gezin. Hulpverleners nemen de tijd om een situatie in het geheel te bekijken. Een goed begrip van armoede en de impact ervan op het gezinsleven is onontbeerlijk. Bijscholing blijft daarom noodzakelijk voor alle professionals.

‘Het had ons veel leed bespaard, als het in het verleden zo was aangepakt’ was de verzuchting van veel deelnemers. Want het kan anders. Het onderzoek toonde ook goede ervaringen en goede praktijken van hulpverleners en organisaties.

“We kunnen onze hulpverlener zelfs vertellen dat hij een fout maakt. Dan verontschuldigt hij zich bij ons. Hij wil dat we goed samenwerken zodat de kinderen weer thuishouden. Hij zegt: “Mijn rol is om er samen met jullie voor te zorgen dat de kinderen zich goed ontwikkelen”. Als iemand dat tegen je zegt, voel je meer zelfvertrouwen”

Bij ‘uithuisplaatsing’ vragen ouders om de duur en de frequentie van de bezoeken aan hun eigen kinderen, met de instellingen te bepalen. Ze willen meer dialoog in het belang van het gehele gezin en vragen om broers en zussen niet te scheiden. Het gezin herenigen blijft de uiteindelijke ambitie.

Recht, begrip en lichtjes

Aan het congres namen ook onderzoekers, beleidsmakers en juristen deel. Anne-Catherine Rasson is juriste en onderzoekster aan de Universiteit van Namen. Meermaals herhaalde ze:

“Recht op bescherming van het gezinsleven staat ingeschreven in internationale conventies, waaronder de Europese conventie van de Rechten van de Mens. Dit recht houdt ook in dat ouders het recht hebben de hoede over hun kind te hebben, en in contact te zijn met hun kinderen.”

Het onderzoek gaat verder. Met overtuiging en wederzijds respect.

“Het was intens en zwaar. Je werd wel begrepen door de andere deelnemers. Dat onthou ik vooral. Je was samen met anderen die dit meemaakten.”

“Een zwaar onderwerp. Ondanks de donkerte die er is, zijn we lichtjes voor elkaar; zijn er toch lichtjes.”

Een rapport van het congres wordt verwacht in dit voorjaar.

Marijke Decuyper en Katia Mercelis

▲ **Courage - moed:** tijdens het seminar werkten ouders uit Normandië en Vlaanderen samen rond het thema: ‘De onzichtbaarheid van armoede: Welke hulp is nodig die echte steun is?’

▲ **Verbondenheid troef:** ‘We werkten op hetzelfde onderwerp, maar elk met een eigen vork, een eigen ervaring. En toch hebben we hetzelfde gegeten. Waar we ook vandaan kwamen, het ging allemaal over onze kinderen.’

WANNEER DE BAKSTEEN OP JE MAAAG LIGT

‘Ons appartement heeft nog enkele beglazing en is slecht geïsoleerd. In de zomer stikken we van de warmte en in de winter lijden we kou. Om te besparen zetten we de chauffage op 17 graden en houden we de gordijnen overdag zo veel mogelijk toe.’

Een herkenbare getuigenis voor veel mensen in armoede. Simon en Karine* wonen in een van de residenties aan de ringweg van een kleine stad. Deze ‘blokken’ werden begin jaren ‘70 gebouwd en zijn dringend aan vervanging toe. Omdat de herstellingen van de blokken steeds groter en duurder werden, besliste de woonmaatschappij om de blokken te vervangen door een volledige nieuwe wijk.

Simon en Karine kijken uit naar hun nieuwe energiezuinige woning, maar zien als keerzijde van de medaille dat er aan de oude geen herstellingen meer worden gedaan. Hun boiler is afgekeurd en wordt niet meer vervangen, er is geen ventilatiesysteem, andere zaken zijn versleten door de tijd. De onzekerheid weegt ook mentaal: ‘We zullen slechts drie maanden van tevoren weten wanneer en naar welke woning

we kunnen verhuizen. Zelf een andere woning zoeken op de privémarkt is financieel geen optie. Dan zouden we ook zelf onze verhuis moeten betalen. We kunnen niets anders doen dan wachten.’

Renovatie-tsunami

Het appartement van Simon en Karine is niet de enige woning die aan vernieuwing toe is. Uit onderzoek van het Steunpunt Wonen blijkt dat bijna 95% van de Vlaamse woningen de energiedoelstellingen van het Renovatiepact 2050 momenteel niet haalt. Zo getuigt ook Sibylle*, die met haar twee kinderen een woning huurt op de privémarkt: ‘Ik zit met een vochtprobleem in de badkamer. En mijn huis is zo lek als een zeef. De verwarming op stookolie trekt het niet.’

Sibylle weet niet of de eigenaar van haar woning renovatieplannen heeft: ‘Natuurlijk wil ik dat er iets verandert, voor mezelf, mijn kinderen én het klimaat. Maar ik heb schrik om te gaan klagen. Er staan genoeg anderen in de rij die mijn woning willen huren. Wat als hij mij buitengooit?’ En dat is niet de enige angst waarmee Sibylle kampt: ‘Om mijn woning

Op 8 en 9 november 2023 nam ATD deel aan de **Conferentie voor een rechtvaardige transitie in België**.

We kwamen met 350 mensen samen (ministers, vertegenwoordigers van de ministers, wetenschappers, deskundigen, werkgevers, vakbonden, ambtenaren, verenigingen en burgers). De resultaten van meer dan twee jaar voorbereiding werden voorgesteld. Verschillende adviesraden brachten hun adviezen en beleidsaanbevelingen. Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting bracht het advies voor het thema ‘armoede’.

Meer info over het gehele proces, de conferentie en alle adviezen en presentaties vind je op de website www.justtransition.be

energiezuinig en toekomstklaar te maken is een totaalrenovatie nodig. Waar gaan wij wonen tijdens die renovatie? En wat als mijn huurprijs na de renovatie omhoog gaat?’

Angst

Er leeft angst bij mensen. Angst voor de regels die steeds strenger worden. Sibylle: ‘Ik ben bang dat het EPC in de toekomst meer en meer zal gebruikt worden om mensen in een ‘slechte’ woning te bestraffen. Ook voor mensen die huren en die er dus eigenlijk niet veel aan kunnen doen.’ Maar ook voor eigenaars is het niet evident.

Sara kocht in 1999 de rijwoning in Ronse waar ze nu woont. Sinds begin 2024 is haar huis eindelijk afbetaald: ‘Een zorg die wegvalt, nu ben ik meer op mijn gemak. Mijn woning is mijn spaarboek, zeker met de pensioenhervormingen die gepland staan.’

De afbetaling die wegvalt zal ze wel opnieuw aan de kant moeten zetten om in de toekomst haar huis te renoveren: ‘Wettelijk gezien moet ik op dit moment niets. Mijn dak is geïsoleerd en ik heb dubbel glas. Maar er moet nog veel gebeuren. Mijn platdak moet hersteld worden, het schuin dak moet vernieuwd worden om er zonnepanelen op te kunnen plaatsen. En ik weet niet of de spouwmuur al geïsoleerd zijn.’

Sara weet nog niet wanneer ze aan de werken zal kunnen beginnen: ‘Het wordt eerst sparen, sparen, sparen... en advies inwinnen. Want het is moeilijk om te weten welke stappen je eerst moet zetten. En op welke premies je recht hebt.’

Drempels

Renoveren is een werk van lange adem. Dat ondervind ik zelf ook. In 2018 kochten mijn man en ik een ‘instapklare’ woning uit 1904. Een driegevelwoning waar we met z’n vieren in wonen. Er waren in die 100 jaar al enkele kleine renovaties gedaan, waaronder een typische koterij achteraan, maar een totaalrenovatie was aan de orde. Na de verhuis naar een tijdelijk appartement zijn onze verbouwingen in oktober 2023 begonnen. Een energiezuinige, ecologische totaalrenovatie. Maar daar hangt een stevig prijskaartje aan vast: reken op ongeveer 100.000 euro voor de energiezuinige maatregelen alleen. Het gaat dan om een warmtepomp met

vloerverwarming, een ventilatiesysteem D, buitengevelisolatie afgewerkt met crepi, houten buitenschrijnwerk met driedubbele beglazing, en vloer- en dakisolatie. Via de MijnVerbouwpremie van de Vlaamse Overheid kunnen we wel ongeveer 20000 euro recupereren via premies. Dit geeft ons de mogelijkheid duurzamere keuzes te maken, maar het staat in schril contrast met de gezinnen die ondertussen moeten wachten op een sociale woning...

Renoveren is een noodzaak, maar ook een enorme uitdaging.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat niemand wordt achtergelaten?

Ligt een deel van de oplossing bij het Europees sociaal klimaatfonds (FSC)? Dit hoort bij de Europese Green Deal, die stelt dat de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met 55% verminderd moet worden in de EU. Het fonds is bedoeld om kwetsbare huishoudens, kleine bedrijven en transportgebruikers te helpen. Het geld kan onder meer gebruikt worden voor de renovatie van woningen. Het is nu aan de EU-landen om een sociaal klimaatplan in te dienen waarin staat hoe ze deze fondsen zullen gebruiken.

Wat hard nodig is: de politieke wil om het woonprobleem op te lossen voor mensen die niet op eigen kracht aan zet komen op de woningmarkt. Aan ons om daarop aan te dringen.

Evelien Lambrecht

▲ Met een delegatie van ATD Vierde Wereld namen we deel aan de conferentie voor een rechtvaardige transitie

WOONZAAK. Meer dan vijftig organisaties stapten naar het Europees Comité voor Sociale Rechten in Straatsburg en dienden een **klacht** in tegen het Vlaamse woonbeleid.

Zie atd-vierdewereld.be/woonzaak of woonzaak.be

WOONSPRAAK. Een podcastreeks waarin bewoners, academici en middenveldorganisaties aan het woord komen. Aflevering 5 gaat over de relatie wonen, klimaat, energie. (beluisteren via Spotify, Youtube,...) Ook Reset. Vlaanderen komt aan bod.

RESET. VLAANDEREN zoekt oplossingen die sociale, economische en ecologische uitdagingen verbinden. Ze doen dit samen met organisaties en netwerken uit het brede middenveld, ook het Netwerk tegen Armoede hoort daarbij.
www.reset.vlaanderen

*Dit zijn fictieve namen.

MEMORANDUM

“Mensen in armoede moeten erbij zijn als belangrijke beslissingen voor de toekomst worden genomen. Dan pas zullen ook zij de vruchten van de veranderingen plukken.” Joseph Wresinski

Een gezonde, energiezuinige en betaalbare woongelegenheid voor iedereen. De overheid zorgt voor voldoende sociale verhuring.

De middelen die het Europees Sociaal Klimaatfonds zal voorzien moet ook mensen in armoede helpen om energiezuinig te kunnen leven. Bij de opmaak van het Belgisch sociaal klimaatplan moeten de belangengroepen van mensen in armoede betrokken zijn.

De straat is geen plaats om te wonen. De overheid moet blijven zoeken naar huisvesting voor wie thuisloos is, ook na de coronacrisis. Bedelen is geen oplossing. Bedelen verbieden zonder een waardig alternatief aan te bieden is dat ook niet. ATD diende een klacht in bij de Raad van Europa: het bedelverbod in vele gemeenten is een schending van het Europees Sociaal Handvest.

Dak en thuislozen moeten toegang hebben tot een referentieadres vanaf en zolang dat nodig is. Zo kunnen ze aanspraak maken op hun (sociale) rechten.

Een computer, een internetverbinding en opleiding op maat en dit alles aan een lage prijs moet standaard zijn voor mensen in armoede. Toegankelijke, kwalitatief hoogstaande fysieke loketten én telefoondiensten én postdiensten blijven noodzakelijk in onze digitale wereld.

Toegang tot rechten via een open poort. Het is belangrijk dat iedere rechthebbende kwaliteitsinformatie ontvangt en de procedure of de voorwaarden om deze rechten te verkrijgen niet ingewikkeld of ontradend zijn.

Het huidige statuut van samenwonende moet afgeschaft worden.

Mensen die leven van een sociale uitkering hebben net als anderen recht om sociaal en financieel vooruit te komen door samen te leven als gezin, als solidaire burgers en als samenwonende partners.

Kinderarmoede los je alleen op door gezinnen uit de armoede te halen: goede huisvesting, een leefbaar inkomen, een zinvolle job, ruimte voor ontspanning en cultuur. Als opvoeden moeilijk gaat, **moeten ouders tijdig kunnen rekenen op een (professioneel) netwerk.**

Billijk betaald en waardig werk voor alle werknemers, met extra aandacht voor langdurig werklozen. Het Franse experiment “zones zonder langdurige werkloosheid” kan inspireren. Het is immers onwaardig om sommige mensen te beschouwen als niet-inzetbaar en definitief werkongeschikt te verklaren.

Makkelijke en betaalbare toegang tot een huisarts, eerstelijnspsycholoog, een specialist, een tandarts. Betere levensvoorwaarden dragen het meest bij tot mentaal en fysiek welzijn.

Openbaar vervoer is heel belangrijk voor mensen in armoede én voor het klimaat. Evenzeer blijft het belangrijk jongeren die in armoede leven te ondersteunen bij het halen van hun rijbewijs. Dit verhoogt hun kansen op werk.

Jongeren die in armoede leven gelijke kansen geven in het onderwijs om hun potentieel te ontwikkelen en hun dromen na te streven, Zij worden nog te snel georiënteerd naar het bijzonder onderwijs.

Duurzame ontwikkeling met ambitie moet ervoor zorgen dat de mensen die in armoede leven mee op de kar van verandering zitten en niet in de kou blijven staan.

Een beter inzicht in alle dimensies van armoede verhoogt de kans op succes van de genomen maatregelen.

VEELZIJDIGE COACHING IS EEN DAM TEGEN VERSNIPPERING

▲ Bert Luyts werkte een hele tijd mee in het ATD team dat contacten legt met Europese instellingen en zo wil bijdragen tot een sterker armoedebeleid van de EU

Lange tijd in armoede leven tast je hele persoon aan. Je verwachtingen brokkelen af, je verliest je vaardigheid om te plannen en beslissingen te nemen. Relaties met anderen zijn een beproeving door onbegrip en stigmatisering. Schaamte doet je terugplooiën op jezelf. Een woning en een inkomen zijn noodzakelijk en drempels die mensen uitsluiten moeten weggewerkt worden. Maar ook wat armoede kapot maakte in het binnenste van mensen moet hersteld worden. Dat lezen we in een studie van de EU die daarom pleit voor een coachende aanpak met aandacht voor al de verschillende dimensies van armoede.*

Bert Luyts, vrijwilliger van ATD: "Er was voordien een studie over mindset en armoede en daarin zag ik veel raakpunten met de verborgen dimensies van armoede die door de Universiteit van Oxford en ATD Vierde Wereld onderzocht werden. Ik meldde dit aan de onderzoekster van JRC**, die onmiddellijk op dezelfde golflengte zat en dit meenam in de vervolgstudie die op zoek ging naar goede praktijken van multidimensionale coaching met mensen in armoede."

Wat, hoe en voor wie?

Coaching is een intensieve samenwerking in vertrouwen, weg van onderdanigheid en controle. Het is een lange weg, stap voor stap maar met een duidelijk doel voor ogen.

De gecoachte persoon denkt na en bepaalt zelf waaraan hij wil werken, wat zijn noden en mogelijkheden zijn. Enkel zo kunnen er zinvolle en realistische doelen gesteld worden. Met andere diensten die al hulpverlening bieden is samenwerking onontbeerlijk. Coaching is dan de dam tegen versnippering.

Coaching kan individueel zijn, maar ook voor een gezin of voor een groep, een gemeenschap.

Goede praktijk

Die coachende aanpak met personen en gezinnen in armoede bestaat al. Het rapport geeft voorbeelden.

Soms is coaching gericht op een scherp omlijnd doel zoals het vinden van werk, terwijl in andere gevallen de coaching gericht is op alles wat met welzijn te maken heeft en de gezinssituatie meegenomen wordt. Maar de grenzen tussen gericht zijn op een individu of op een gezin, zijn smal, juist omdat de dimensies met elkaar verbonden zijn.

Als de nadruk ligt op kinderarmoede is het absoluut belangrijk om ook de ouders te ondersteunen, in plaats van hen met de vinger te wijzen. Welzijn van kind en gezin zijn sterk aan elkaar gelinkt.

Een project van ATD Vierde Wereld in Noisy Le Grand (F) komt aan bod. Daarover kan u meer lezen op onze website.

Verborgene dimensies van armoede

Een internationale studie van ATD Vierde Wereld samen met Oxford University.

Meer weten? Tik op onze website de term 'verborgen dimensies' in.

* Cassio, L.G. and Efremova, G., *Multidimensional coaching for socio-economic advancement of people in poverty*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023

**JRC (Joint Research Centre) - Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek. Het JRC levert onafhankelijke, empirisch onderbouwde kennis en wetenschap en ondersteunt het EU-beleid om de samenleving positief te beïnvloeden.

▲ Afgelopen jaren konden we verschillende jongeren laten kennismaken met ATD Vierde Wereld.

▲ De daken kregen in 2023 isolatie, bedekking en zonnepanelen. Dit jaar starten er grotere werken om onze werk- en ontmoetingsplek energiezuiniger te maken.

WIJ REKENEN OP UW STEUN

“Onze acties kosten geld en we hebben geen jarenlange reserves. Er staan heel veel jongeren te popelen om met ons aan de slag te gaan, jongeren die op zoek zijn naar zingeving, engagement. En die jongeren, ook al werken ze aan een bescheiden loon, moeten betaald kunnen worden.

Tegelijkertijd heb je de energietransitie. Ons Vierde Wereldhuis moet een ecologisch verantwoorde ruimte worden met aangename bureaus, met oog voor wat in de 21ste eeuw belangrijk is. Een fatsoenlijke isolatie van de daken, zonnepanelen,... We hebben heel wat mensen die op een structurele manier de beweging steunen, die zijn onmisbaar en die moeten we koesteren, maar we moeten ook dringend nieuwe donateurs vinden. Alleen zo kunnen we garanderen dat onze acties in België verder kunnen gezet worden.”

Louis Dierickx, voorzitter van de Stichting ATD Vierde Wereld

Met jouw gift kom je op voor een wereld die niemand achterlaat

Je kan een gift doen aan ATD Vierde Wereld België vzw op rekeningnr.

IBAN BE89 0000 7453 3685 (BIC: BPOTBEB1) met vermelding “GIFT”.

Je geniet een belastingvermindering tot 45% vanaf 40 EUR. Een gift van 100 EUR kost je dan feitelijk 55 EUR. Voor schenkingen of legaten kunnen wij je desgewenst ook efficiënt en discreet bijstaan.

Of koop een van onze wenskaarten. Wij zijn lid van de vzw Ethische Fondsenwerving (RE-EF asbl/vzw).

ZORGEN OM JONGEREN

Verskillende organisaties trokken aan de alarmbel: de armoede bij Vlaamse kinderen en jongeren stijgt onrustwekkend. Het Agentschap Op-groeien (het vroegere Kind & Gezin) zag op 20 jaar tijd het aantal baby's en peuters in kansarmoede verdubbelen. Bij de Vlaamse OCMW's steeg tussen 2008 en 2022 het aantal jongeren met een leefloon met 70%. En de mutualiteiten becijferden dat jongeren tussen 18 en 25 jaar nu 40% uitmaken van de gerechtigden op een verhoogde tegemoetkoming in de gezondheidszorgen. Het zijn harde cijfers. Globaal genomen mag de armoede in Vlaanderen dan stabiel gebleven zijn, maar ze verschuift van ouderen naar jongeren. Terwijl de pensioenen vandaag comfortabeler zijn dan die van een paar decennia terug, worden gezinnen met kinderen (vooral éénundergezinnen en gezinnen met een migratieachtergrond) steeds meer blootgesteld aan armoede. Dat geldt des te meer voor alleenstaande 18- tot 25-jarigen. Op je achttiende alleen staan is geen sinecure, met de huurprijzen van tegenwoordig en de complexe paperassen. En wat als je ziek valt of werkloos wordt?

Er gaat te weinig aandacht naar de 18-tot 25-jarigen. Heeft dat te maken met het stereotiep dat jongeren nog veel veerkracht hebben? Of dat je ze niet te veel mag verwennen – anders blijven ze te lang afhankelijk van hun ouders of van uitkeringen? In het voorbije decennium heeft het beleid hen wel erg streng aangepakt: door opeenvolgende besparingsmaatregelen hebben heel wat schoolverlaters geen recht meer op werkloosheidsuitkeringen. Geen wonder dat ze dan bij het OCMW aankloppen. Maar zelfs dat is niet evident. Hoewel de wet bijvoorbeeld toelaat

▲ “Durf te investeren in de toekomst van kinderen en jongeren”

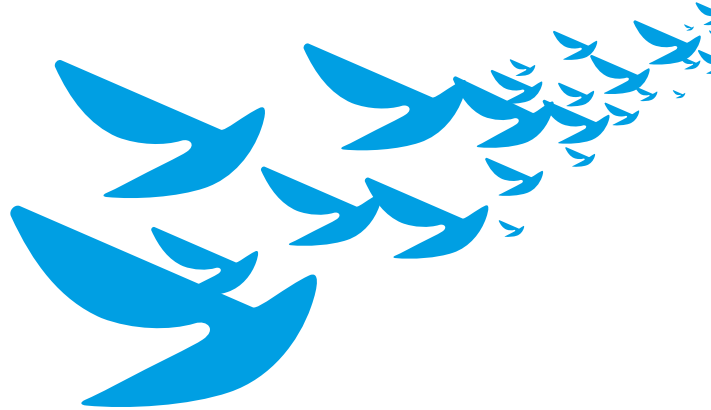
om met een leefloon voort te studeren, zijn OCMW's vaak krenterig en veeleisend: ze leggen allerlei voorwaarden op: je moet eerst slagen voor een taal-examen; je mag niet om het even welke studie aanvatten; je moet minstens elke vakantieperiode werken, ook al heb je bijvoorbeeld herexamens; je leefloon vervalt als je niet slaagt. De druk om deeltijds of in vakantieperiodes te werken kan zelfs een averechts effect hebben, omdat de werktijd ten koste gaat van de studietijd. OCMW's zouden meer moeten durven investeren in studies: immers, niet werk maar een diploma is de meest duurzame uitweg uit armoede.

Ook werkende jongeren uit kansarme gezinnen starten vaak kwetsbaar met hun loopbaan. We horen telkens weer dat 18-jarigen het ouderlijk huis verlaten zodra ze hun eerste baan vinden, omdat hun loon anders ten koste gaat van een lagere uitkering voor hun ouders.

Met alle risico's van dien: als ze in de schulden verstrikt geraken, ziek of werkloos worden, komen ze opnieuw in het moeras van armoede terecht. De oplossing zou nochtans eenvoudig zijn: laat de uitkering van ouders niet afhangen van het inkomen van hun inwonende kinderen tussen 18 en 25 jaar. Laat deze jongeren een spaarpotje aanleggen tegen het moment dat zij een eigen gezin opstarten. Dat is gewoon 'armoedepreventie'.

Of het nu gaat om kinderopvang, onderwijs, sociale uitkeringen, arbeidsmarktbeleid of gezondheidszorg, de gulden regel blijft: durf investeren in de toekomst van kinderen en jongeren. Het wordt een win-win-operatie, voor hen en voor de gemeenschap.

Ides Nicaise

VOLKSUNIVERSITEITEN

27 april 2024

22 juni 2024

GEZINSVAKANTIE

12 t.e.m. 19 juli 2024

TWEEJAARLIJKS VERSLAG VAN HET INTERFERAAL STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE

Op 20 december stelde het Interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede zijn tweejaarlijkse verslag 2022-2023 'De financiële dimensie van armoede' voor in de Senaat. Op de website armoedebestrijding.be vind je het volledige verslag.